151203 - Bayılan, anestezi işlemi gören veya uyku hapı alan kişinin namazları kaza etmesi

Soru

Eşim bir kaza geçirdi, ardından hastaneye kaldırıldı. Doktorlar, hastanın kırıklardan dolayı acı çekmemesi için uykuda kalmasını önerdiler. Yedi gündür yatıyor, ve uyanmadı. Bu süre zarfında namaz da kılmadı. Söz konusu hasta, kılmadığı namazları kaza eder mi?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

,

Birincisi: Bayılma ve benzeri durumlarda şayet bir kişi, istem dışı bilincini kaybeder ve namazlarını kaçırırsa; ilim ehli bir guruba göre baygınlık geçirdiği zamanlar için sorumlu olmaz buna binaen namazları da kaza etmez. Bu görüş Maliki ve Şafii mezheplerin de görüşüdür. Diğer ilim ehline göre namazları kaza edeceğini ileri sürerler Hanbelilerde bu görüştedir. Diğer ilim ehline göre kılınmayan namazlar altı namazı geçmediği takdirde kaza edileceğini savunmuşlardır. Hanefi mezhebi bu görüşü savunurlar.

"Al Mevsua el Fıkhiye 11/110" kitabında şöyle geçmektedir: Rasulullah Sallallahu aleyhi vesellem'in "Kalem (sorumluluk) üç kişiden kaldırıldı: 1-Uyanıncaya kadar uyuyandan, 2-Aklı başına gelinceye kadar deliden, 3-Buluğa erinceye kadar çocuktan." Hadisi gereğince bilinci kaybeden kişi kaçırdığı namazları kılmaz. Çünkü namaz vakitlerinde sorumluluk mevcut değildir. Bu Maliki ve Şafii görüşüdür.

Hanefilere göre ise şayet bir kişi deli olursa veya bilincini kaybederse ve kaçırdığı namaz sayısı 5-6 namaz ise onları kaza eder daha fazla ise zorluk olacağı için kaza etmez.

Hanbeli mezhebinde alimler, delilik ve baygınlık arasında fark koymuşlardır. Delilik esnasında

kaçırılan namazların kazasını vacip görmezken baygınlık geçiren kişi baygınlık esnasında kaçırdığı namazları kaza etmesini vacip görmüşlerdir. Çünkü baygınlık çoğu zaman uzun olmaz. Ayrıca Ammar Radiyallahu anhu'dan rivayet edildiğine göre; üç gün baygınlık geçirdi daha sonra kendine geldiğinde ben namaz kıldım mı? Diye sordu. Oradakiler, hayır! üç gündür namaz kılmıyorsun dediler. Sonra abdest alıp kaçırdığı üç gün namazlarını kaza etti. İmran bin Husayn ve Semura bin Cundup Radiyallahu anhuma'dan gelen rivayette bu şekilde olup onlara aykırı söyleyen olmamıştır. Bu da icma sayılmaktadır.

Daha detaylı bilgi için el Muğni 1/240- el Mecmu 3/8 kitabına bakınız.

Şeyh binn Baz Rahimehullah Ammar hadisi ile ilgili şöyle dedi: "Şayet baygınlık üç gün veya daha az sürede olursa kaza eder, şayet daha fazla olursa kaza etmez.

Daha detaylı bilgi için (10229) nolu sorunun cevabına bakınız.

Tüm bunlar şayet baygınlık veya bilinç kaybı istem dışı oluştuğu durumlardadır.

İkincisi: şayet insan, kendi iradesiyle bilinç kaybına uğrarsa yani anestezi veya uyku hapı gibi unsurların aracılığıyla bilinç kaybına uğrarsa bu durumda namazların kazası vacip olur. Hanefi mezhebi bu görüşte olup Şeyh bin Useymin'inde tercihidir. İbn Useymin el İnsaf 1/390 kitabında şöyle demiştir: Mubah olan bir ilaç ile insanın bilinci yok olursa, mezhebin sahih görüşüne göre bilinci kaybolan kişi namaz kılması vaciptir. Bir görüşe göre vacip değildir. Rahimehullah Şöyle devam etti: şayet bilinç kaybı az bir süre devam ederse baygınlık hükmüne girer. Ancak uzun sürerse deli hükmündedir.

İbn Useyin Rahimehullah şöyle dedi: Şayet hasta, baygınlık geçirir veya bilinci kaybolursa namaz kılmaz. Şayet bir hasta bir iki gün veya bir iki ay süresince baygınlık geçirirse bu sürenin namazlarını kaza etmez. Ancak baygınlığı uyku üzerine kıyaslanmaz. Çünkü uyuyan kimse uyandırıldığında uyanır. Ancak baygınlık geçirenin durumu öyle değildir. Baygınlık, delilik ile uyku arasında bir durumdur. Asıl olan zimmetin beri olmasıdır. Bunun üzerine bir hastalık veya kaza nedeniyle baygınlık geçiren kişi kılmadığı namazlar az olsun çok olsun kaza etmez. Şayet isteği ile anestezi işlemi yapılır ve iki veya üç gün sonra kendine gelirse namazları kaza eder. (Şerhul mumti

2/18)

Şayet eşiniz kaza nedeniyle bilincini kaybetmiş daha sonra onun haberi olmadan doktorlar ayrıca uyku ilacı veya anestezi işlemi yapmışlarsa görünüşe göre namazları kaza etmesi vacip değildir. Çünkü istem dışında bilincini kaybetmiştir. Ancak bu süre üç gün veya daha az süre olursa tedbir açısından kaza eder.

En iyisini Allah bilir.